

Ako sa správame v chráme

1. Vchádzajúc do chrámu Božieho s hlbokou vážnosťou prežehnaj sa¹ a ticho vyslov : "Vnudu v dom tvoj, pokloňusja ko chramu svjatomu tvojemu v strasi Tvojem" (Vojdem do Tvojho domu a budem sa klaňať pred Tvojim svätým chrámom v Tvojej bázni).
2. Potom, keď vojdeš do chrámu, zastav sa hneď pri dverách naproti cárskych (kráľovských) vrát a urob tri poklony² s modlitbou: "Bože očisti mja hrišneho" (Bože očisti ma hriešneho) a ukloň sa³ vpravo a vľavo prítomným v chráme.
3. Muži sú povinní v chráme stáť na pravej, ženy a deti na ľavej strane.
4. Poklony do pása² a poklony zemné¹¹, všetci prítomní v chráme sú povinní vykonávať s hlbokou úctou naraz v ten istý čas, kedy to predpisuje ústav: pri čítaní alebo spievaní "Svjatyj Bože...", "Prijdite poklonimsja...", "Alliluja", vtedy je treba urobiť tri poklony do pása². Zemné poklony¹¹ robia sa počas spievania: "Tebe pojem... i molimtisja Bože náš", počas "Dostojno jesť..." a po "I spodobi nas vладыko...", počas spievania "Otče náš...", keď sa vynášajú sv. Dary pri slovách: "So strachom Božim i viroju pristupite" a keď poslednýkrát vynášajú sa sv. Dary s vozhlasom "Vsehda nyi i prisno..."
5. Mať sklonenú hlavu³ je treba: Počas čítania sv. Evanjelia, po cherubínskej piesni, počas veľkého vchodu, pri slovách "hlavy vaša Hospodevi priklonite", "Mir vsim" a pri kadení.
6. Znamenie kríža (prežehnávať sa) treba vykonávať správne. Postup je takýto: na pravej ruke zložíme spolu tri prvé prsty a dva zvyšné priložíme k dlani.⁴ Takto zloženými prstami kladieme ruku na čelo, prsia, na pravé a ľavé plece.¹ Poklon² treba urobiť vždy po prežehnaní sa a nie počas prežehňávania sa.
7. Dotýkať sa sv. Evanjelia, kríža, "mošči" a ikon⁵ je treba robiť s tromi poklonami²: dva pred bozkávaním a jeden po. Prícom na ikone Spasiteľa je treba bozkávať nohy, matke Božej a svätým ruky, nerukotvorennyj obraz (rukou nestvorený obraz) Spasiteľa a hlavu Jána Krstiteľa v oblasti vlasov.
8. Pristupujúc k prijatiu sv. Tajín Tela a Kvi Christovej, je treba urobiť zemný poklon¹¹, ruky zložiť na prsia na kríž⁶ (pravú na ľavú) a po prijatí sv. Tajín pobožkať dolný okraj sv. čaše (kalicha)⁷ tak, akoby prebodnutý bok samého Christa. Po prijímaní zober kúsok prosfory, zapi¹² a potom pokojne odíď, bez prežehňávania sa, bozkávania ikon a poklonov. Zemné poklony¹¹ v ten deň nerobia sa až do večera.
9. Svätý antidor (častice prosfory⁸ z ktorej sa na proskomidii vybral Ahnec - Baránok⁹, ktoré sa rozdávaajú po sv. liturgii) a chlieb požehnaný na litiji, je

treba prijímať s hlbokou úctou tak, že skladáme pravú dľaň na ľavú¹³ a bozkávame ruku duchovného podávajúceho tento dar.

0. Od svätej Paschy do večierne sv. Trojice, od narodenia Christa do Bohozjavenia a vôbec vo všetky veľké Hospodské sviatky a nedele sv. Cirkve zakazuje zemné poklony¹¹.

1. Vo Veľkom pôste na liturgii "Prežde osvjaščených Darov" (Vopred posvätených Darov) po celý čas keď duchovný vyslovuje slová: "Svit Christov prosviŕčajet vsich" kľačime a hlavu máme sklonenú k zemi¹¹. Počas piesne "Da ispravitsja molitva moja" kľačime,¹⁰ v čase spievania "Nyni sily nebesnyja..." kľačime a pri prenášaní sv. Darov kľačime a hlavu máme sklonenú k zemi¹¹. To isté je treba urobiť i na veľkom povečeri, počas čítania odpustiteľnej modlitby: "Vladyko mnohomilostive..."

12. Keď stojíš v chráme, stojíš akoby na nebesiach, preto je treba stáť tak, ako keby si skutočne stál na nebesiach spolu so svätými anjelmi, s bázňou a s hlbokou úctou, a zvlášť je treba byť pozorným v čase čítania sv. Evanjelia, šestopsalmija (šesť žalmov) a počas spievania "Veličit duša moja Hospoda" na utierni. Na sv. liturgii v čase od piesne "Milost mira..." až do objavenia sa sv. Darov k prijímaniu v tento sv. čas v chráme stoj, nezaoberaj sa pozemskými starosťami a chráň sa vychádzať z neho von do konca služby Božej, aby si nenarušil dobrú atmosféru v chráme.

